

Reglugjörð

103
6. ágúst.

fyrir

bændaskólann á Hólum í Hjaltadal.

I. Tilgangur skólans og námstími.

1. gr.

Tilgangur skólans er að veita bændaefnum nauðsynlega sjerþekking til undirbúnings stöðu þeirra.

2. gr.

Námstíminn er tveir vetur. Skólaárið telst frá 1. október til 30. apríl næst á eftir. Jólaleyfi skal vera frá 22. desember til 4. janúar, að báðum þeim dögum meðtöldum. Kensla fer og ekki fram laugardag næstan fyrir páska og fyrsta sumardag.

II. Stjórn og fyrirkomulag.

3. gr.

Landsstjórnin hefir á hendi yfirumsjón skólans. Hún skipar skólastjóra, og kennara eftir samráði við skólastjórann.

4. gr.

Skólastjórinn hefir umsjón og stjórn skólans á hendi. Hann skal og annast reikningshald skólans og aðra bókfærslu.

Reikningsár skólans er almanaksárið. Skulu reikningar hans sendir stjórnarráðinu fyrir lok febrúarmánaðar ár hvert.

Skólastjóri skal árlega semja skýrslu um skólann og senda hana stjórnarráðinu.

5. gr.

Nemendur fá ókeypis í skólanum: kenslu, húsnæði, rúmstæði með dýnum, ljós og hita. Að öðru en þessu kosta nemendur sig sjálfir.

6. gr.

Auk hinnar reglulegu kenslu skal árlega hafa stutt kensluskeið fyrir bændur og bændaefni. Kensluskeið þessi skulu höfð síðari hluta vetrar og ná yfir 7 til 14 daga.

103 Kenslan skal vera fólgin í fyrirlestrum í sambandi við umræðufundi um 6. ágúst. búnaðarmál.

III. Inntaka og inntökuskilyrði.

7. gr.

Bónarbrjef um inntöku í skólann skulu send skólastjóra fyrir lok júní-mánaðar ár hvert. Skólastjóri veitir inntöku í skólann og tilkynnir umsækjanda veitinguna.

8. gr.

Til inntöku í skólann útheimtist:

1. Að umsækjandi sje ekki haldinn neinum sjúkdómi eða öðrum þeim líkamskvilla, er orðið geti hinum nemendum að skaða.
2. Að umsækjandi sje eigi yngri en 18 ára. Frá þessu skilyrði má veita undanþágu eftir ástæðum.
3. Að umsækjandi sje siðsamur og hafi unnið að minsta kosti eitt ár að almennum bústörfum.
4. Að hann hafi gengið að minsta kosti einn vetur í unglingskóla eða lýðháskóla, nema hann sanni með vottorðum, að hann sje vel læs og vel skrifandi, kunní í reikningi 4 höfuðgreinar í heilum tölum og brotum, riti íslensku stórlýtalaust og skilji auðvelda dönsku.

Skilríki frá sóknarpresti eða tveim valinkunnum mönnum fyrir þessum atriðum eiga að fylgja inntökubeiðninni, svo og yfirlýsing frá fullveðja manni um, að hann gangi í ábyrgð fyrir öllum skuldbindingum umsækjanda við skólastofnunina. Vottorð læknis um heilbrigðisástand umsækjanda skal einnig fylgja inntökubeiðninni.

Auk þessa eru sjerstök skilyrði fyrir inntöku í eldri deild skólans, (sbr. 16. gr.).

IV. Kenslan.

9. gr.

Kenslan skal fara fram í fyrirlestrum í þessum námsgreinum: sögu, reikningsfærslu, eðlisfræði, efnafræði, grasufræði, dýrafræði, líffærafræði, steina- og jarðfræði, jarðræktarfræði, búfjárfræði, mjólkurfræði og búnaðarhagfræði. Yfirheyrslur skulu fara fram eftir ákvæðum skólastjóra og kennara. Sama gildir og um skrifleg úrlausnarefni, er lögð eru fyrir nemendur.

10. gr.

103

6. ágúst.

Til verklegra tilrauna í efnafræði, eðlisfræði, grasafræði, líffærafræði o. fl. skal sjerstök stofa ætluð, þar sem nemendur undir umsjón kennaranna gera ýmsar tilraunir, er sjeu bóklegu kenslunni til skýringar. Ennfremur sje sjerstök stofa ætluð til lestrar. Sje stofa þessi opin fyrir nemendur ákveðnar stundir, svo að þeim gefist tækifæri til að hagnýta sjer bókasafn skólans.

11. gr.

Í skólanum skal kenna auk þess, sem nefnt er í 9. gr: íslensku, stærðfræði, dráttlist, landmælingar, söng, leikfimi og glímur.

12. gr.

Í skólanum skal kenslunni hagað svo sem hjer segir um hverja grein:

1. *Íslenska*. Samhliða rjettritunaræfingum skulu nemendur æfðir í að setja hugsanir sínar skipulega fram í ræðu og riti. Þá skulu og helstu atriði málfraeðinnar skýrð, einkum að því leyti, sem þau geta veitt stuðning til rjettrar meðferðar málsins.
2. *Saga*. Saga landsins sögð og þá einkum búnaðar- og verslunarsaga og nemendum kent að færa sjer í nyt skýrslur um atvinnuvegi vora og þjóðarhag. Helstu atriði búnaðarsögu Norðurlanda skulu einnig sögð, einkum um samvinnu og fjelagsskap.
3. *Stærðfræði*.
 - a. *Reikningur*. Í honum skal kenna: einingareikning, hlutfallareikning, prósentureikning, rentureikning og deilingarreikning; einnig blöndunarreikning og keðjureglu.
 - b. *Flata- og rímmálsfræði*. Skýra skal algengustu flatarmyndir og líkamalaganir og læra að reikna út flatarmál þeirra og teningsmál. Jafnframt skal kenna rótarútdrátt af stærðum í öðru og þriðja veldi.
4. *Reikningsfærsla*. Nemendurnir skulu fá form fyrir búreikningum og læra að nota þau. Skýra skal og lögum einfaldra viðskiftareikninga. Í sambandi við reikningsfærsluna ættu nemendur að fá skýringu á því, hver sjeu hin helstu opinber gjöld hjer á landi og nokkura æfingu í að reikna þau út.
5. *Dráttlist*. Kenslan skal fyrst og fremst miða að því að örfa eftirtekt nemendanna, svo að þeir geti dregið upp myndir af auðveldum hlutum, sem þeir hafa fyrir sjer. Þeir skulu og læra hringskrift, venjast við notkun teikniáhalda og fá talsverða æfingu í að draga upp myndir af verkfærum og húsum; einnig að gera uppdrætti af landspildum, sem þeir hafa verið að mæla.
6. *Eðlisfræði*. Í henni skal einkum lögð áhersla á hitann og helstu lögmálsgreinir affraeðinnar. Grundvallaratriði veðurfraeðinnar skulu og kend; einnig aðrir kaflar eðlisfraeðinnar eftir ástæðum.
7. *Efnafræði*. Nemendurnir skulu fá fraeðslu um hin helstu frumefni, efnasambönd og efnabreytingar. Aðaláherslan skal lögð á að skýra efnabreytingar þær, er verða í jarðveginum og í dýrum og jurtum.

- 103 8. *Grasafræði*. Í henni skal kent hið helsta um bygging, eðli, vöxt og þrosk-
unarskilyrði plantnanna. Skýra skal einnig skifting plönturíkisins, og skulu
nemendur læra að þekkja helstu ættir og jurtir, er þýðingu hafa fyrir ís-
lenskan búnað.
9. *Dýrafræði*. Taka skal stutt yfirlit yfir byggingu mannsins, sömuleiðis yfir
helstu flokka dýraríkisins, einkum með tilliti til breytilegs skapnaðar dýr-
anna í samræmi við lífsskilyrði þeirra og lifnaðarháttu.
10. *Líffærafræði*. Bygging og eðli búfjár skal skýrt fyrir nemendum.
11. *Steina- og jarðfræði*. Kenna skal stutt ágríp af steinafræði og jarðfræði.
Sjerstök áhersla skal lögð á jarðmyndun Íslands og helstu steina- og berg-
tegundir hjer á landi og þýðingu þeirra fyrir jarðvegsmyndunina.
12. *Jarðræktarfræði*.
- Jarðyrkjufraði*. Um eðli og samsetning jarðtegunda, um áburð, fram
ræslu, vatnsveitingar og grasrækt.
 - Garðyrkjufraði*. Um ræktun garðjurta þeirra og runna, sem reynslan
hefir sýnt, að geti þrífist hjer á landi.
 - Skógræktarfræði*. Um gróðursetning og meðferð þeirra trjátegunda, sem
þrífist geta hjer á landi.
 - Verkfærafræði*. Lýsing á þeim jarðyrkjuverkfærum, sem komið verður
við að nota hjer á landi.
13. *Búfjárfræði*.
- Almenn húsdýrafræði, grundvallarskilyrðin fyrir því, hvernig fóðra skal
búpening; um kynbætur búpenings, um byggingareinkenni vel nothæfra
húsdýra; um uppeldi og aðra meðferð búfjár.
 - Um helstu heilbrigðisskilyrði búfjár og algengustu sjúkdóma í búfje hjer
á landi og meðferð þeirra.
14. *Mjólkurfræði*. Um eðli mjólkur, samsetning hennar og meðferð.
15. *Búnaðarhagfræði*. Skýra skal helstu skilyrði þess, hvernig hægt sje að gera
búnaðinn arðvænlegan.
16. *Landmælingar*. Útskýringar á grundvallaratriðum þeim, er verklegar land-
og hallamælingar byggjast á.
17. *Söngur* sje talsvert iðkaður; skal einkum syngja íslensk ættjarðarljóð.
18. *Leikfimi*. Nemendurnir skulu hafa reglubundnar líkamsæfingar, er miði að
því að gera líkama þeirra hraustan, styrkan og fíman. Þeir skulu einnig
æfa glímur.

13. gr.

Til þess að kenslan geti verið í sem nánustu sambandi við hina verklegu
framkvæmd í búnaðinum, er kennurunum skylt að sýna nemendum þær jarða-
og húsabætur, sem gerðar hafa verið á skólasetrinu. Einnig skal þeim heimilt
að koma í peningshús og skoða búpening svo oft sem þörf gerist vegna kensl-
unnar, undir umsjón kennara.

14. gr.

103

A hverju námstímabili skulu kennararnir fara með nemendunum til ein-^{6. ágúst.}hverra fyrirmyndarbúa, eftir ákvæðum skólustjóra, þar sem piltum gefst kostur á að kynna sjer einhverjar framkvæmdir í búnaði. Á ferðum þessum skulu kennararnir einnig skýra það fyrir þeim, sem fyrir augun ber á svæði því, sem farið er um. Greiði handa piltum og kennurum, sem leiðir af þessu ferðalagi, skal borga af fje skólans. Rita skal skýrslur um ferðir þessar í bækur, sem leggist við bókasafn skólans.

V. *Verkleg kensla.*

15. gr.

1. Skólabúið skal rekið þannig, að það geti veitt alt að 10 nemendum kenslu í almennum jarðabótastörfum og hirðingu búfjár.
2. Við skólann skal, eftir því sem fjárveitingarnar til hans leyfa, komið upp gróðrarstöð. Í henni sjeu ræktaðar garðjurtir, grasjurtir og trjáplöntur, sem vissá er fengin fyrir, að þrífist geta hjer á landi. Gætu 2 til 4 nemendur fengið þar kenslu í jurtarækt á ári hverju.
3. Við skólann skulu vera tök á að veita nemendum kenslu í að smíða hestajárn, amboð og önnur einföld búskáöld og verkfæri.
4. Auk þessa skal skólinn leitast við að útvega nemendum verklega kenslu hjá Ræktunarfjelagi Norðurlands og hjá fyrirmyndarbændum á Norðurlandi.
5. Verklegar æfingar í land- og hallamælingu fari fram á skólasetrinu fyrri fyrri hluta októbermánaðar ár hvert.

Allir þeir, sem stunda verklegt nám á skólanum eða utan hans, skulu skyldir til að færa dagbækur eftir fyrirmyndum þeim, er skólinn setur. Dagbækurnar skulu undirskrifaðar af húsbændum verknema og síðan afhentar skólustjóra, og sjeu þær eign skólans.

Þeir, sem stunda verklegt nám við skólann eða undir umsjón hans, skulu vera látnir sitja fyrir styrk þeim, sem nemendum er veittur.

VI. *Próf og vitnisburðir.*

16 gr.

Verunni í skólanum fylgir engin prófskylda. En nemendur þeir, sem óska þess, geta fengið að taka próf samkvæmt því, sem hjer segir:

Í byrjun síðara skólaársins sje prófað í þessum greinum: eðlisfræði, efnafræði, grasafraði, steina- og jarðfræði.

Auk nemanda þeirra, sem verið hafa í yngri deild skólans næsta skólaár á undan, geta nýsveinar þeir, er óska að dvelja í eldri deild skólans, fengið að taka prófið. Próf þetta er inntökuskilyrði fyrir þá í deildina.

Einkunnir þær, er nemendur fá við próf þetta, skulu taldar með einkunnum í öðrum greinum, ef þeir taka burtfararpróf.

Í lok síðara skólaárs skal prófað í öðrum bóklegum námsgreinum.

103

6. ágúst.

17. gr.

Próf í íslensku og stærðfræði sje skriflegt. Skulu gefnar sjerstakar einkunnir fyrir hvort um sig reikning og flata- og rúmmálsfræði.

Í jarðræktarfræði og búfjárfræði sje prófið bæði skriflegt og munnlegt. Skulu sérstakar einkunnir gefnar fyrir hvort um sig í hvorri grein.

Í öðrum námsgreinum er prófið munnlegt.

Í dráttlist gefast einkunnir fyrir uppdrætti þá, sem nemendur hafa gert yfir skólatimann.

Gefa skal einkunnirnar ágætlega, dável, vel, laklega, illa og afarilla, er jafngildi tölunum 6, 5, 4, 3, 2, og 1. Má auka eða minka gildi þeirra með $+$ eða \div (ágætlega verður þó ekki aukið nje afarilla minkað). Aukning þessi og afdráttur táknað í tölu með brotinu $\frac{1}{3}$.

Einkunnirnar reiknast þannig til stiga: ágætlega $= 8$, ágætlega $\div = 7\frac{1}{3}$, dável $+$ $= 6\frac{2}{3}$, dável $= 6$, dável $\div = 5\frac{1}{3}$, vel $+$ $= 4\frac{2}{3}$, vel $= 4$, vel $\div = 3$, laklega $+$ $= 2$, laklega $= 1$, laklega $\div = 1\frac{1}{3}$, illa $+$ $= 2\frac{2}{3}$, illa $= \div 4$, illa $\div = \div 5\frac{1}{3}$, afarilla $+$ $= \div 6\frac{2}{3}$, og afarilla $= \div 8$.

Til fyrstu einkunnar útheimast 128 stig, til annarrar einkunnar 72 stig, en til þriðju einkunnar 48 stig.

Sá, sem fær lægri aðaleinkunn en 48 stig, hefir eigi staðist prófið.

18. gr.

Nemendur þeir, sem hafa staðist prófið, skulu fá prófskirteini, er sýni einkunnir þeirra í hverri námsgrein og vottorð um hegðun í skólanum.

Nemendur þeir, sem eigi taka burtfararpróf í öllum prófgreinum, geta ekki krafist vitnisburðar fyrir annað en ástundun við námið og hegðun í skólanum.

19. gr.

Stjórnarráðið skipar prófdómenur við burtfararprófið.

Það gefur einnig út eyðublöð fyrir prófskirteini og vottorð.

20. gr.

Nemendur þeir, er stundað hafa verklegt nám undir umsjón skólans, eiga að fá vitnisburð fyrir verklega þekkingu og dugnað hjá þeim, sem þeir hafa unnið hjá.

Dagbækur nemandanna skulu yfirlesnar og dæmdar af skólastjóra og kennurum skólans eða af tveim mönnum, er stjórnarráðið skipar til þess. Dagbókarfærslan getur haft áhrif á upphæð styrks þess, er nemendur fá til verknáms.

Í stjórnarráði Íslands, 6. ágúst 1908.

H. Hafstein.

Jón Hermannsson